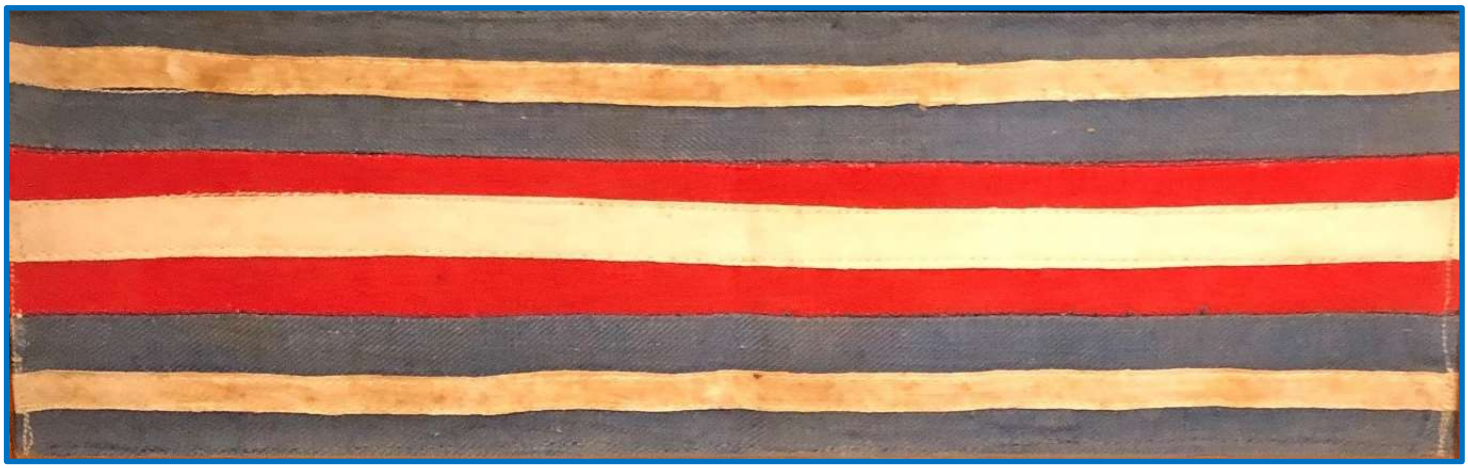
MODSTANDSBEVÆGELSENS ARMBIND - XI

Modstandsarmbind fra Jylland

Tekst & billeder: Preben Eriksen

Fjellerup/Glæsborg

Fjellerup og Glæsborg er beliggende på Norddjursland med ca. 10 kilometers mellemrum. Pastor Johannes Graver, Fjellerup havde etableret en modstandsgruppe i 1944. En aften han holdt foredrag i Glæsborg kontaktede han Søren Skiffard fra Mastrupgård, om han kunne tænke sig at være med i modstandsarbejdet. Efter et par dage gav han tilsagn. Søren Skiffard blev tilknyttet en nedkastningsgruppe. Han fortæller: ”Første forsøg, en iskold aften i vinteren 1944, blev ikke til noget, da den ventede flyvemaskine blev skudt ned ved Vestkysten”*.
Der var mere held med den anden og sidste gang, de modtog våben nedkastet ved gården ”Neergaardsminde”, der ligger mellem Kni og Ginderup. De ventende nedkastningsfolk, blev godt nervøse, da flyvemaskinen tog en tur hen over den tyske stilling ved Glæsborg. Der blev ikke skudt efter maskinen. Containerne kom sikkert ned og indholdet blev læsset på en lastbil og kørt væk.**
Efter Frihedsbudskabet samledes modstandsfolkene ca. 20 mand hos gårdejer Christian Nielsen, hvor hovedkvarteret blev oprettet. I den forbindelse blev der uddelt lokalt fremstillede armbind.

Søren Skiffard har indrammet sit armbind og skrevet nederst på rammen ”frihedskæmperarmbind”. Det er et lidt bemærkelsesværdig armbind. Der er et stykke blåt stof med en hvid stribe, som er syet sammen med et stykke rødt stof med en hvid stribe som så er syet sammen med et stykke blåt stof med en hvid stribe. De har ikke været særligt godt orienteret i Fjellerup/Glæsborg om brug af armbind, da hele Djursland hørte til Region I, som skulle anvende grønne armbind

Søren Skiffard har Skrevet bagpå billedet med armbindet:

”Har tilhørt og blev båret af Søren Skiffard. Mastrup”

Han forærede armbindet til Grenå Museum, hvor det p.t. indgår i en udstilling om befrielsen

Modstandsfolkene fra Fjellerup/Glæsborg ført an af gruppeleder Christian Nielsen med lokalt fremstillede armbind – gruppen er på vej til parade i Randers, der holdtes med hele Randers Amts modstandsfolk kort efter befrielsen

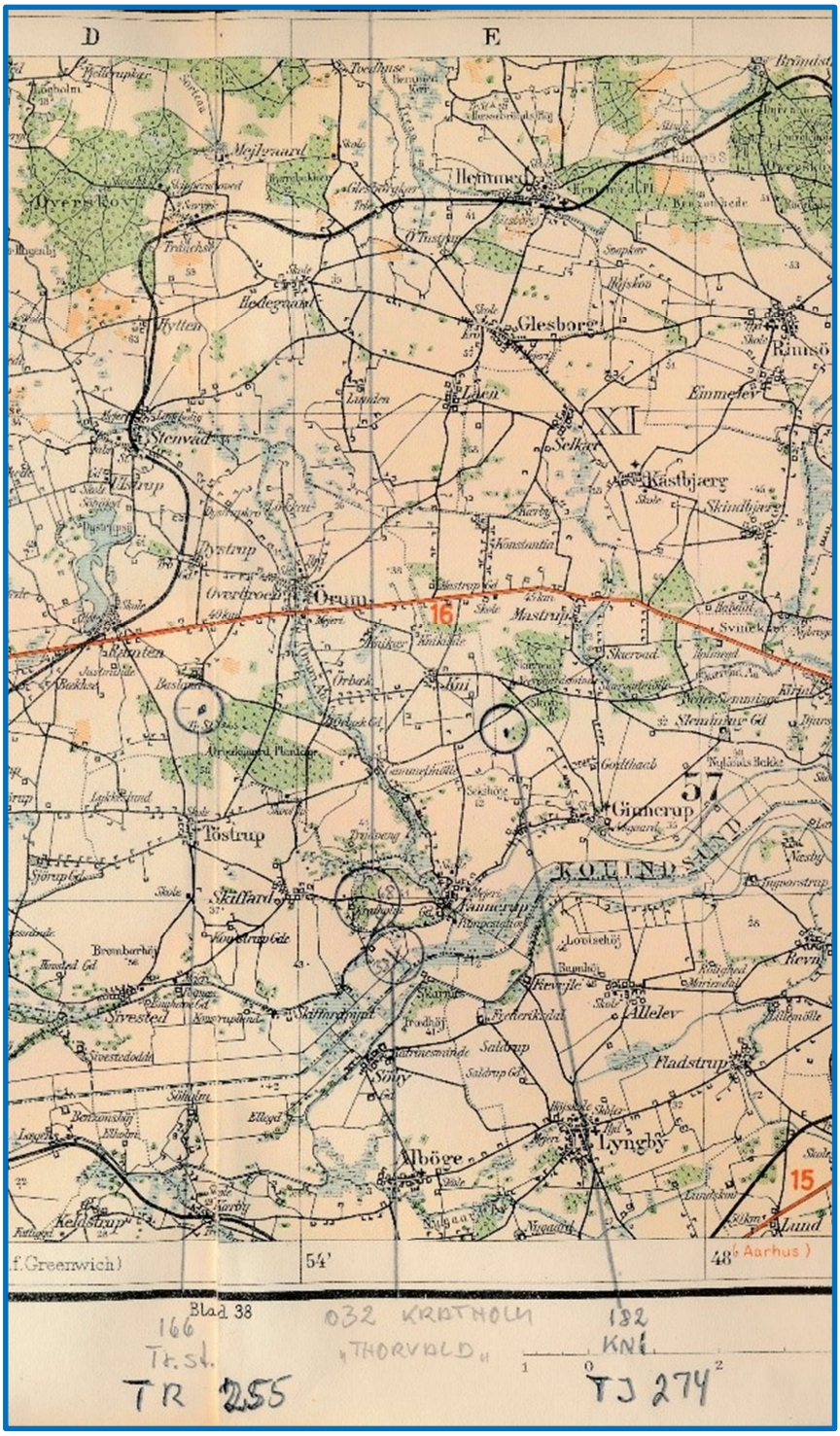
*) I følge oplysning fra Søren Flensted husker Søren Skiffard forkert med hensyn til nedkastninger. Der var to forsøg, den 17. marts og den 24 marts 1945 ved pladsen ved Ramten, hvis kaldenavn var ”VALESKA”. De er i Drops in Denmark betegnet som ”Unsuccessful”. Begge fly nåede hjem til England i god behold.

**) Den 27. marts 1945 gennemføres en ”Successful” Drop på pladsen ved Kni, betegnet som ”BETTINA”, hvor der blev nedkastet 12 containere og to pakker.

Tak til Museum Djursland for billede af armbind.

Tak til Søren Flensted for oplysninger om Drop på Djursland.

Kilde: Skiffard, Søren. Mine Erindringer

På kortet TH ses de to pladser markeret med en cirkel, og så går der en tynd streg fra bunden. TJ 274 er de to mislykkede forsøg og TR 255 er den succesfulde

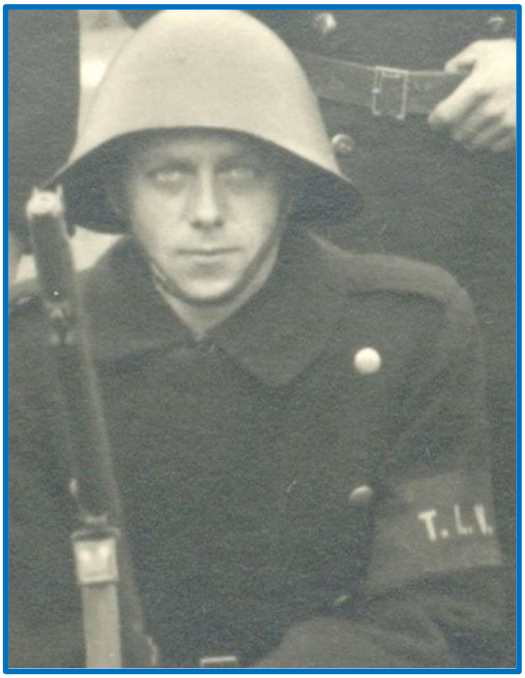
MORS

På Mors blev befrielsesdagen, lørdag den 5. maj 1945, anderledes end alle andre steder i landet. Der udkom nemlig ingen aviser, fordi typograferne nægtede at gå på arbejde lørdag morgen, fremgår det af Morsø Folkeblads mandagsavis. Det skyldtes dog for manges vedkommende, at de havde travlt som medlemmer af den lokale del af modstandsbevægelsen, Morsø Landeværn *). Men der var også nogle, som hellere ville fejre, at "de fem forbandede år" nu endelig var slut.

Mors adskiller sig ved, at den blev skånet for den ydre terror (sabotager og Schalburgtager), som mange andre byer oplevede fra tyskerne og deres danske håndlangere, og bortset fra "enkelte nødvendige sabotager" kunne modstandsbevægelsen på Mors koncentrere sig om våbenmodtagelser; Øen modtog over 10% af samtlige nedkastninger over Danmark. Kun én gik galt.

En af de officerer, der efter interneringen i forbindelsen med samlingsregeringens afgang den 29. august 1943, var kaptajn Eiby Nielsen. Han tog i første omgang til sin fødeby Aalborg. Her kom han i marts 1944 i kontakt med godsejer Juncker, der var leder af den gryende civile modstandsbevægelse i Jylland. Han var på vej til Sverige. Da Gestapo forsøgte at arrestere Eiby Nielsen, var han ikke hjemme, hvorfor hans far blev arresteret og senere løsladt. Eiby Nielsen rejste til Thisted og skiftede identitet til repræsentant Baes og blev leder af modstandsbevægelsen i Nordvestjylland. Baes flyttede videre til Nykøbing Mors, hvor han fik en stilling ved Mors Kommune som ingeniør Ottesen. Hensigten med at flytte til Mors var, at han skulle organisere grupper til modtagelse af våben fra England. Mors var et godt valg, da der kun var ca. 50 tyskere stationeret på øen, i Nykøbing og på to højdedrag.

Eiby Nielsen rådede over ca.1.200 mand i sit Nordvestjyske område. Han besluttede at dele området op i tre dele: Thy Landeværn (T.L.V.), Han Herred Landeværn (H.L.V.) og Mors Landeværn (M.L.V.). Alle mand var velbevæbnede, da de beholdt så mange våben, at der var nok til alle.

Ung modstandsmand med T.L.V-armbind

Øverst et broderet og nederst et malet M.L.V-armbind

Man anvendte de grønne armbind, som dikteret af Toldstrup, og fik så broderet bogstaver på. Man har på Museum Mors et armbind med påmalede bogstaver. Måske kan betegnelsen type I anvendes for de broderede bogstaver og type II om de malede. Man kan godt forestille sig, at armbind med malede bogstaver er suppleringsarmbind.

Det har p.t. ikke været muligt at finde frem til H.L.V. armbind. Oplysning modtages meget gerne.

Lørdag den 5. maj om morgen mødte også Morsø Landeværn frem på Rådhustorvet - 350 mand var indrulleret i denne lokale afdeling af den organiserede modstandsbevægelse under kommando af Danmarks Frihedsråd og med kaptajn P. T. Ejby Nielsen som chef for Thisted Amt, 30 arrestationer fandt der sted på Mors og hundredvis af mennesker samledes lørdag ved Ting- og Arresthuset for at opleve, at de blev fængslet. Navnene blev ikke nævnt i mandagsavisen, selv om det skete mange andre steder i landet. Men det blev oplyst, at der var tre grupper. De fleste var værnemagere, men der var også tale om håndlangere og - måske - stikkere.

Der var jo ikke brug for ret mange modstandsfolk til bevogtningsopgaver på Mors, så hovedparten blev sendt til Thy og Hanherred. I området fra Oddesundbroen og til Hanstholm var der over 20.000 tyske soldater, samt store befæstningsanlæg og våbendepoter. Men det største problem var, at tyskerne havde mange ikke tyske soldater i området. De kom fra: Ukraine, Rumænien og Sovjetunionen. De var hvervet i tyske krigsfangelejre, og var nervøse for at vende hjem.

***) Ordet Landeværn har sin oprindelse i middelalderen, og betyder et lokalt forsvar, der forpligtede alle våbenføre til at deltage i områdets forsvar i tilfælde af et fjendtlig angreb. Det var også betegnelsen for en sønderjysk bevægelse mod tyske opkøb af gårde i landsdelen i tyskertiden – perioden fra 1864 til 1920.**

TV: Frk. Ellen Klingenberg, assistent på politikontoret i Nykøbing Mors, kørte som modstandsbevægelsens kurér mellem Nykøbing og Thisted.

Motorcyklen er blevet om registreret til: M.L.V. I

TH: Byleder, Nykøbing Mors, billedhugger Constantin Sørensen, Morsø Jernstøberi, har bl.a. skabt det berømte Egern på Morsø Jernstøberis populære brændeovne

Kilder:

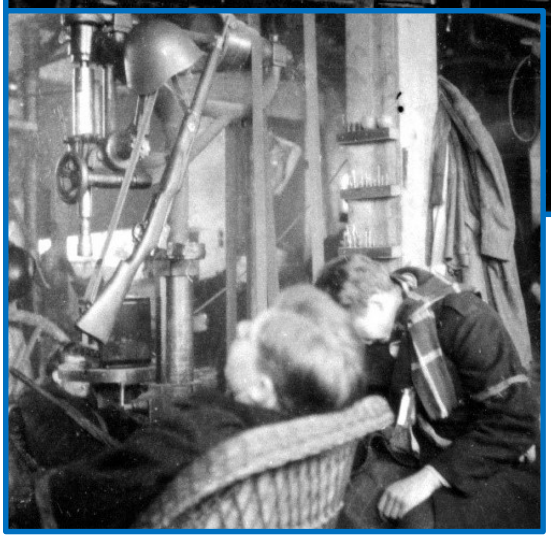
Busck, Steen:
Modstand på Nordmors 1944-45. Jul på Mors

Andersen, K. H. og Poulsen, Orla:
Krigsværk Thy og Mors 1940-45. Thisted 1979

Korsgaard, Ove: Solskin for det sorte muld.
København 2013. (Kap. 6. Samarbejde eller Modstand)

Møller, Børge: Vores egen lille krig. Krigsdagbog for Hvetbo Herred og Han Herred Landeværn. Aalborg 2017

Modstandsmand med T.L.V.-armbindet der har fundet sig en god souvenir – skiltet siger på tysk: ”Halt! Wer weiter geht wird ershossen” – og nedenunder det samme på dansk: ” Holdt! De der gaar videre bliver Skudt”

TV: 2 modstandsfolk på vagt på et våbenlager – men derfor kan man jo godt blive træt

”MODSTANDSBEVÆGELSENS ARMBIND” fortsættes i næste blad.

EFTERLYSNING!

Til brug i en artikel i Militaria-Nyt om Vejle Amts Rekylkorps (oprettet 1911, nedlagt 1919) søges oplysninger om, og billeder af uniformer, udstyr, bevæbning, scan af dokumenter mv. Forfatteren er bekendt med billeder og arkivalier i Rigsarkivet og lokalhistoriske arkiver.

Rekylkorpsene var en række danske frikorps, der blev oprettet i begyndelsen af 1900-tallet til støtte for Danmarks forsvar. Fra omkring 1909 blev der i 16 amter, herunder Vejle Amt, oprettet frikorps, der gik under betegnelsen rekylkorps.

I 1919 blev de fleste rekylkorps opløst, herunder også Vejle Amts Rekylkorps.

Kontakt: heo@cohrsilver.dk

Rekylskytte i Vejle Amts Rekylkorps 1913.

Fotograf: H.P. Jensen.

Foto: Vejle Stadsarkiv B53668

Typograf Valdemar C. Petersen, Fredericia, i uniform som halvdelings-fører af 1. grad (sergeant).

Fotograf: Ukendt.

Foto: Lokalhistorisk Arkiv i Fredericia B9752